

BERNAT, PASQUAL (2013). *L'empremta dels científics. Sis estudis biogràfics de científics de Torelló*. Palma de Mallorca-Torelló: Edicions Talaiots /Ajuntament de Torelló. 98 p. 10 € ISBN: 978-84-15672-05-0.

Les històries individuals formen part de la nostra història com a poble i col·lectivitat. Som éssers individuals, no obstant això tenim la necessitat de sentir-nos part d'un col·lectiu que ens representa i ens identifica fora dels seus límits. L'obra *L'empremta dels científics torellonencs*, de Pasqual Bernat, presenta la història individual de sis científics torellonencs: Pau Balmas, Josep Coll i Dorca, Onofre J. Novellas, Salvador Badia, Francesc X. Vergés i Lluís Thomasa. Sis trajectòries vitals que en el seu conjunt ens aproximen a la història científica del nostre poble i del nostre país.

L'empremta dels científics torellonencs fou guanyadora de la Borsa d'estudis i treballs de recerca del 2011, que convoquen bianualment la Regidoria de Cultura i l'Arxiu Municipal de l'Ajuntament de Torelló, amb l'objectiu principal d'incentivar, promocionar i difondre l'estudi de qualsevol àmbit del municipi de Torelló i la seva àrea d'influència, garantint, d'aquesta manera, el coneixement i la preservació del patrimoni social i cultural local. La rellevància d'aquesta beca ve donada pel caràcter inèdit dels treballs que aporten nous sabers i noves teories en diferents àmbits de coneixement vinculats a aquest entorn local. Al llarg del temps, la Borsa d'estudis de l'Ajuntament de Torelló s'ha consagrat com un instrument per al foment del coneixement i la preservació del nostre patrimoni, al mateix temps que ha suposat un estímul per a nous investigadors i estudiosos locals en l'exercici de les seves tasques. Aquesta rellevància és la que ha donat una llarga trajectòria a la Borsa, els inicis de la qual cal situar a principis de la dècada de 1980. Durant aquests trenta anys s'han premiat importants treballs d'investigació que han esdevingut bibliografia bàsica per a qualsevol estudi posterior.

En un sentit estricte, l'objectiu de *L'empremta dels científics torellonencs* és apropar la trajectòria vital de sis científics a través de l'estudi biogràfic de cadascun d'ells; sis personalitats vinculades al món de la ciència (principalment en l'àrea de la medicina) que van exercir i innovar en el seu camp, en un període de transformació i progrés científic comprès entre els segles XVIII i XX.

No obstant això, en avançar en la lectura es va evidenciant una segona intenció de l'autor, que a priori passa desapercibuda, però que dona el sentit i l'ànima a l'obra: l'ànima d'esdevenir un petit homenatge a unes figures locals que des del seu àmbit de coneixement van ajudar a la projecció social del poble de Torelló, però que tanmateix han estat poc valorades i reconegudes. La recuperació i el reconeixement d'aquests personatges «oblidats», passa per la recuperació i el desvetllament de part de la seva trajectòria vital i de les seves aportacions no únicament en el camp de la ciència i la medicina, sinó també en les institucions acadèmiques i culturals del nostre país. Perquè a banda de la seva vinculació amb el municipi de Torelló, aquests sis científics comparteixen, tot i que amb diferents matisos, una mateixa inquietud d'esperit i un caràcter de superació i compromís, sobre la base d'una profunda i compartida convicció: la ciència ha d'estar al servei de les persones.

Però deixant de banda el contingut en si i la voluntat de recuperació i reconeixement d'aquests personatges, també mereix especial atenció la forma i la presentació dels resultats d'aquesta investigació; la utilització de l'estudi biogràfic com a base per apropar aquestes figures. Una eina que massa sovint ha estat reservada a l'estudi de grans personalitats històriques, de les quals ben poques vinculades al món de la ciència. D'aquesta manera, es podria considerar innecessària la utilització de la biografia en uns personatges a priori secundaris? Res més lluny de la realitat. Perquè, en aquest cas, la utilització dels estudis biogràfics ofereix al lector una doble visió. Per una banda, un relat detallat i minuciós de la trajectòria vital d'aquests sis científics, el qual permet una visió global i humana del personatge, i, al mateix temps, una radiografia exhaustiva de l'estat de salut de la comunitat científica de l'època.

Les aportacions d'aquesta investigació no són poques, des dels seus aspectes formals a la seva essència; la novetat de l'estudi biogràfic com a esquelet per presentar els resultats d'una treballada investigació, esperonada en tot moment per la necessitat de descobrir-nos sis històries individuals que formen part de la nostra memòria com a poble.

Gemma Carretero i Verdaguer
Arxiu Municipal de Torelló
e-mail: carreterovg@ajtorello.cat